

Sygn. akt III KK 497/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **S. R.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 30 lipca 2020 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 15 marca 2019 r., sygn. akt V Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego w G.

z dnia 24 października 2018 r., sygn. akt II K (...)

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego od zapłaty kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Procedując w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec S. R. , Sąd Rejonowy w G. miał na uwadze, że został on skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w G. z dnia 15.05.2009 r., sygn. akt XI K (...), za popełnione w okresie od 19 do 24.11.2008 r. przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, przy czym postanowieniem z dnia 8.06.2010 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonych kary, którą skazany odbył w całości;

2. Sądu Rejonowego w G. z dnia 20.08.2009 r., sygn. akt XI K (...), za popełnione w dniu 27.03.2009 r. przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata oraz grzywnę 80 stawek dziennych po 10 zł każda;

3. Sądu Rejonowego w G. z dnia 5.10.2009 r., sygn. akt XI K (...), za popełnione w dniu 28.05.2009 r. przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, przy czym postanowieniem z dnia 7.02.2013 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonych kary, którą skazany odbył w całości;

4. Sądu Rejonowego w G. z dnia 8.10.2009 r., sygn. akt XI K (...), za ciąg przestępstw z art. 288 § 1 k.k. popełnionych w dniu 15.02.2009 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, przy czym postanowieniem z dnia 7.02.2013 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonych kary, którą skazany odbył w całości;

5. Sądu Rejonowego w G. z dnia 3.10.2014 r., sygn. akt II K (...), za popełnione w dniu 15.12.2011 r. przestępstwo z art. 281 k.k. i inne na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz popełnione w dniu 7.07.2012 r. przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, w którym to wyroku orzeczono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, którą skazany odbył w całości;

6. Sądu Rejonowego w G. z dnia 22.06.2015 r., sygn. akt II K (...), za ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. popełnionych w dniach 23 i 29.08.2013 r. na karę 11 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie odbywał od 31.12.2018 r. do 26.11.2019 r.; postanowieniem z dnia 14 lipca 2017 r. zmieniono orzeczoną wobec skazanego S. R. w punkcie IX wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 22.06.2015 r. wydane w sprawie o sygnaturze II K (...) i podlegającą wykonaniu karę 11 miesięcy pozbawienia wolności na karę 30 dni aresztu;

7. Sądu Rejonowego w G. z dnia 18.09.2015 r., sygn. akt II K (...), za popełnione w dniu 23.08.2012 r. przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za popełnione w dniu 20.06.2012 r. przestępstwo z art. 222 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za popełnione w dniu 1.09.2012 r. przestępstwo z art. 157 § 2 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, w którym

to wyroku orzeczono karę łączną 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie odbywał od 26.12.2019 r. do 23.04.2021 r.;

8. Sądu Rejonowego w G. z dnia 30.09.2015 r., sygn. akt II K (...), za popełnione w dniu 18.03.2013 r. przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie odbywał od 4.10.2018 r. do 31.12.2018 r.;

9. Sądu Rejonowego w G. z dnia 15.12.2015 r., sygn. akt II K (...), za popełnione w dniu 31.05.2013 r. przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i inne na karę 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie odbywał od 21.08.2021 r. do 19.12.2023 r.;

10. Sądu Rejonowego w G. z dnia 26.04.2016 r., sygn. akt II K (...), za popełnione w dniu 21.08.2015 r. przestępstwa z art. 226 § 1 k.k. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz popełnione w dniu 21.08.2015 r. przestępstwo z art. 224 § 2 k.k. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, w którym to wyroku orzeczono karę łączną 4 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie odbywał od 23.04.2021 r. do 21.08.2021 r.

Nadto

11. Sąd Rejonowy w G. w dniu 5.02.2014 r. orzekł wobec S. R. wyrok łączny sygn. akt XI K (...), którym połączył kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach XI K (...) oraz XI K (...) i wymierzył w ich miejsce karę łączną 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany odbył w całości.

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem łącznym z dnia 24 października 2018 r., sygn. akt II K (...):

- na podstawie art. 569 § 1 k.p.k., art. 570 k.p.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 87 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec skazanego S. R. wyrokami Sądu Rejonowego w G. : z dnia 18.09.2015 r., sygn. akt II K (...); z dnia 30.09.2015 r., sygn. akt II K (...); z dnia 15.12.2015 r., sygn. akt II K (...); z dnia 26.04.2016 r., sygn. akt II K (...) kary pozbawienia wolności i wymierzył w ich miejsce karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (pkt I wyroku);
- w pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu pozostawił do odrębnego wykonania (pkt II);

- na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie co do połączenia kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w G. : z dnia 15.05.2009 r. w sprawie o sygn. akt XI K (...); z dnia 20.08.2009 r. w sprawie o sygn. akt XI K (...); Sądu Rejonowego w G. z dnia 5.10.2009 r.; z dnia 8.10.2009 r. w sprawie o sygn. akt XI K (...); z dnia 3.10.2014 r. w sprawie o sygn. akt II K (...); z dnia 22.06.2015 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) (pkt III);

- na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w punkcie I wyroku kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie II K (...) w dniu 20.06.2012 r. oraz w sprawie II K (...) w dniach od 18.03.2013 r. do 19.03.2013 r. przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równy jest jednemu dniowi kary pozbawienia wolności;

(pkt IV)

- zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych (pkt V).

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego, zaskarżając wyrok w pkt I, II, III, IV, V i VII. Zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego – art. 4 § 1 k.k., 85 k.k. poprzez zastosowanie przy łączeniu kar przepisów kodeksu karnego dotyczących wyroku łącznego w brzmieniu obowiązującym po dniu 01.07.2015 r., mimo że zdaniem obrony korzystniejsze dla skazanego były przepisy w poprzednim brzmieniu” – i wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 15 marca 2019 r., sygn. akt V Ka (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok łączny (pkt I wyroku) i zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego, który zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia z pkt I i zarzucił „rażące naruszenie przepisów prawa procesowego oraz materialnego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia:

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 4 § 1 k.k., art. 85 k.k. poprzez bezpodstawne nie uwzględnienie zarzutu obrazy prawa materialnego zawartego w apelacji obrońcy, który to zarzut dotyczył bezzasadnego zastosowania

przy łączeniu kar przepisów kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym po dniu 01.07.2015 r., mimo że w sposób oczywisty korzystniejsze dla skazanego były poprzednio obowiązujące przepisy”.

W oparciu o tak sformułowany zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej w G. wniósł o jej oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co skutkowało jej oddaleniem w trybie art. 535 § 3 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron.

W skardze podniesiono zarzut rażącego naruszenia przez Sąd odwoławczy przepisów zarówno prawa procesowego, jak i materialnego, co nie jest prawidłowe z tego powodu, że utrzymując w mocy wydany przez Sąd I instancji wyrok łączny, wymieniony organ nie stosował prawa materialnego. Wskazując na „bezpodstawne nie uwzględnienie zarzutu obrazy prawa materialnego zawartego w apelacji obrońcy”, a nie na formalną wadliwość uzasadnienia zaskarżonego wyroku, obrońca nie powinien też podnosić zarzutu naruszenia art. 457 § 3 k.p.k., który określa wymogi, jakie powinno spełniać uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego. W takim razie na szczególną uwagę zasługiwał zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 433 § 2 k.p.k.

Wbrew twierdzeniu skarżącego, przeprowadzona przez ten Sąd kontrola odwoławcza nie była niezgodna z wymienionym przepisem. Sąd *ad quem* odniósł się do podniesionego w apelacji zarzutu, zaś wykazując jego niezasadność wytłumaczył, chociaż – oczym niżej – niezbyt precyzyjnie, dlaczego nie można przyjąć, że Sąd I instancji naruszył podane w tej skardze przepisy prawa materialnego. Skarżący przypomniał, że w apelacji wskazano, iż przy zastosowaniu poprzednio (przed 1 lipca 2015 r.) obowiązujących przepisów możliwe było połączenie kar wymierzonych w sprawach Sądu Rejonowego w G. : sygn. akt II K (...), sygn. akt II K (...), sygn. akt II K (...) oraz sygn. akt II K (...) i zaliczenie na poczet kary łącznej kary 3 lat pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. akt II K (...), którą skazany odbył w całości, co byłoby dla niego korzystne. Nie zmieniłby tego fakt, że stosując stare przepisy, Sąd orzekający musiałby łączyć

orzeczone w poszczególnych sprawach kary jednostkowe, a nie kary łączne. obrońca podkreślił, że mimo to z „niezrozumiałych” względów Sąd Rejonowy zastosował przepisy w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., co było dla skazanego „w sposób rażąco niekorzystne”. W związku z tymi twierdzeniami nasuwa się uwaga, że Sąd I instancji dokonał przeglądu możliwych wariantów orzeczenia kary łącznej wobec S. R., przy czym miał w polu widzenia fakt odbycia przez niego kary 3 lat pozbawienia wolności orzeczonej w jednej ze spraw i szczegółowo uzasadnił, dlaczego karę łączną ukształtował na bazie tych a nie innych wyroków Sądu Rejonowego w G. , stosując przepisy obowiązujące w dacie orzekania. Wobec tego nie jest jasne, dlaczego obrońca twierdził, że organ *a quo* kierował się niezrozumiałymi względami. Nadto poza wskazaniem na możliwość zaliczenia na poczet kary łącznej odbytej przez skazanego kary 3 lat pozbawienia wolności orzeczonej przez Sąd Rejonowy w G. w sprawie o sygn. akt II K (...) (jak wspomniano, tę okoliczność wziął pod uwagę przez Sąd *meriti*), obrońca nie przedstawił w apelacji argumentu wskazującego na błędność stanowiska Sądu I instancji, opartego na stosownym obliczeniu argumentu, który przekonująco wykazywałby, że postulowane przez niego zastosowanie przy wymierzaniu kary łącznej przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. będzie dla skazanego bardziej korzystne niż przepisów później obowiązujących. Tym niemniej Sąd Okręgowy przeprowadził wywód mający potwierdzać słuszność stanowiska Sądu I instancji i podkreślił, że postąpienie w sposób postulowany przez obrońcę prowadziłoby do sytuacji, że „łączeniu podlegałyby wówczas wyłącznie kary jednostkowe (nie zaś kary łączne), a uwzględniając treść art. 86 § 1 k.k. orzekana w wyroku łącznym kara łączna mieściłaby się w granicach od 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności do 7 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności. W takiej sytuacji, przy hipotetycznym zastosowaniu zasady kumulacji i zaliczeniu na poczet kary łącznej kary 3 lat pozbawienia wolności odbytej już w sprawie sygn. akt II K (...), skazanemu pozostawałoby do odbycia jeszcze 4 lata i 1 miesiąc pozbawienia wolności, a nadto podlegająca odrębnemu wykonaniu kara łączna 4 miesięcy pozbawienia wolności wymierzona w sprawie sygn. akt II K (...), to jest maksymalnie 4 lata i 5 miesięcy pozbawienia wolności”. Zaznaczył też, że przy stosowaniu przepisów w aktualnym brzmieniu łączeniu podlegają kary i kary łączne

w układzie przyjętym przez Sąd Rejonowy, a kara łączna mieści się w granicach od 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności do 4 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności (w uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji podał, że do 4 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności, co skorygował w swoim uzasadnieniu Sąd odwoławczy). Nadto Sąd *ad quem* po rozważeniu szeregu okoliczności stwierdził, że „zastosowanie przez Sąd Rejonowy przy miarkowaniu kary łącznej zasady asperacji było w pełni zasadne i prawidłowe”.

Polemizując z Sądem odwoławczym, skarżący wskazał, że „skoro przy zastosowaniu starych przepisów nie było realne na gruncie sprawy orzeczenie kary łącznej w maksymalnym pułapie, czyli w wymiarze 7 lat i 1 miesiąca, to korzystniejsze dla skazanego było zastosowanie właśnie starych przepisów, co by umożliwiło objęcie karą łączną odbytej kary aż 3 lat pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie II K (...)”.

Wypada przyznać rację obrońcy, że Sąd Okręgowy niezasadnie oparł argumentację na możliwości wymierzenia skazanemu kary łącznej w maksymalnym wymiarze 7 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności, „przy hipotetycznym zastosowaniu zasady kumulacji”, skoro, jak sam stwierdził, przy orzekaniu wobec S. R. kary łącznej prawidłowe było zastosowanie zasady asperacji. Nie musi to jednak prowadzić do wniosku, że nieuwzględnienie apelacji było postąpieniem nieprawidłowym. Pogląd ten opiera się na rozważeniu, w jaki sposób orzekając wobec S. R. karę łączną, Sąd I instancji zastosował zasadę asperacji, to znaczy jak faktycznie orzeczonej karę łączną pozbawienia wolności odbiega od kary, gdyby ta została wymierzona przy zastosowaniu zasady kumulacji. Jak wspomniano, zastosowanie tej zasady przy łączeniu kar przyjętych jako bazowe przez Sąd Rejonowy prowadziłoby do wymierzenia skazanemu kary łącznej 4 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Wymierzając karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, Sąd „wykorzystał” 94,12% kary maksymalnej, zgodnie z własną deklaracją, iż „zastosował zasadę asperacji czy też, innymi słowy, zasadę częściowej absorpcji – jednak znacznie bliższej kumulacji (...)”. Wspomniano również, że orzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności na bazie kar postulowanych przez obrońcę, przy zastosowaniu zasady kumulacji prowadziłoby do wymierzenia tej kary w wysokości 7 lat i 1 miesiąca. Odejście od tej zasady w stopniu zastosowanym przez Sąd

Rejonowy, tj. ukształtowanie kary łącznej pozbawienia wolności tak, by stanowiła 94,12% kary maksymalnej, prowadziłoby do wymierzenia tej kary w wysokości 6 lat i 8 miesięcy. Zaliczenie na jej poczet odbytej przez skazanego kary 3 lat pozbawienia wolności oznaczałoby konieczność odbycia przez S. R. jeszcze 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Nieobjęta wyrokiem łącznym byłaby jednak wtedy kara łączna 4 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona w sprawie II K (...), którą skazany musiałby dodatkowo odbyć. Suma tych kar (3 lata i 8 miesięcy oraz 4 miesiące) wynosi 4 lata i jest równa karze łącznej wymierzonej skazanemu przez Sąd Rejonowy, co pozwala przyjąć, że - wbrew przekonaniu obrońcy - zastosowanie poprzednio obowiązujących przepisów dotyczących orzekania o karze łącznej nie byłoby dla skazanego korzystniejsze, tym bardziej „w sposób oczywisty”. Celowe będzie wspomnieć, że obrońca pominął, iż obliczenie zbliżone do wyżej przedstawionego przeprowadził (na bazie maksymalnych kar łącznych możliwych do wymierzenia według starych i nowych przepisów) też Sąd Rejonowy i wykazał, że „nowa ustawa nie jest w stosunku do skazanego mniej korzystna, a zatem winna mieć zastosowanie w niniejszej sprawie”.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 1. postanowienia.

Trudna sytuacja materialna skazanego przemawiała za zwolnieniem go, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k., od zapłacenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.